

naar man vil klage over Konsulernes Afgørelser, skal gaa til Værks. Lovforslaget gaar nemlig ud paa at aabne Udgang til at appellere Konsulernes Afgørelser først til Landsoverretten i Kjøbenhavn, og, hvis man saa vil gaa videre, da paa sædvanlig Maade fra denne til Højesteret. — Det følger af sig selv, at en lille Stat som Danmark ikke kan tilvejebringe et meget stort Apparat i dette Djiemed, og som Følge deraf maa man slaa af paa de Fordringer, som de store Stater ere i Stand til at opfylde paa alle saadanne Steder som dem, jeg her sigter til. De store Stater kunne have udsendte Konsuler, altsaa Konsuler, som høre til den samme Nationalitet, og til hvilke man oven i Købet stiller bestemte Fordringer, f. Eks. at de skulle have studeret Jura, altsaa være juridisk uddannede, saaledes, at de kunde Landets Lov og Ret fuldstændigt. Saa vidtgaaende Fordringer er det for Danmarks Vedkommende umuligt at opstille, ja Danmark vil paa flere Steder ikke en Gang kunne gennemføre det, at Konsulerne skulle være danske, endfjølge at de skulle have underkastet sig en juridisk Eksamen eller hde deslige Garantier for, at de have det fuldstændige Kendskab til dansk Lov og Ret, som danske Dommere ellers have. De maa gøre det saa godt, de kunne, ved Hjælp af de Instruktioer og Belæringer, de kunne faa igennem Udenrigsministeriet her hjemme fra. Selv om der kommer til at klæbe forfællige Ufuldkommenheder ved denne Jurisdiktion, maa det bestandig erindres, at denne fritagelse for Opholdslandets Jurisdiktion ikke kan naas og ikke kan beholdes, naar man ikke selv sørger for at organisere Retsplejen saa godt, som man kan, og der kan jo formistigtvis ikke være Tale om, at Danmark skulle opgive denne Stilling for sine Undersaatter paa de nævnte Steder, saalænge andre europæiske Folkslag ikke gøre det. Paa flere Steder vilde det desuden føre til de største Ulemper for Danske, hvis de skulle se deres Forhold bedømte f. Eks. efter kinesisk eller stamesisk Lov, hvis Afgørelsen af deres Stæbne skulle ligge i Hænderne paa kinesiske eller stamesiske Dommere. Derfor, hvor meget man end maa slaa af paa Fordringerne, og selv om man maa lade sig nøje med en Ordning, som man kunde ønske fuldkomnere, maa man dog bestandig have det for Øje, at en saadan Ordning er altid at foretrække for ingen Ordning og for de yderligere Konsekvenser, der vilde følge deraf.

Ved Enkelthederne i dette Lovforslag skal jeg ikke her dvæle, idet Lovforslaget er forshnet med Anmærkninger, som ville give fornødne Oplysninger i den Henseende. Det

ligger jo i Sagens Natur, at et Lovforslag som dette faar en temmelig specifik, juridisk Karakter, og at der derfor i det vil forekomme adskillige Ting, som ville være flere af Tingets ærede Medlemmer fremmede. Men nærmere Forklaring vil da blive givet under Sagens yderligere Debat, for saa vidt man ikke skulle finde Anmærkninger, hvorved Lovforslaget er ledtaget, fuldstændig oplysende.

Idet jeg forelægger dette Lovforslag anbefaler jeg det altsaa til Tingets Velvilje.

Det næste Lovforslag, som jeg skal fremsætte, er et Forslag, der ligeledes tager Sigte paa de Forhold, jeg her har omtalt. Det er nemlig Forslag til Lov om Aktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar, som have deres Sæde i Lande, hvor Danske ere undtagne fra Landets Jurisdiktion. Medens det følger af det nysnævnte Forslag, og medens det ogsaa er anerkendt allerede nu, at den enkelte Danske maa søges for den danske Konsul, naar nogen vil gøre et Retskrav gældende mod ham, saa mangler der i den bestaaende Lovgivning Bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med Aktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar. Erfaringen har vist, at det da vil være af stor Interesse at kunne fastslaa og dokumentere, at et saadant Selskab er at betragte som dansk og staaende under dansk Lov og Ret, naturligvis under visse Betingelser. Det er jo nemlig klart, at om saadanne Selskaber vil gælde det samme som om enkelte Personer, hvad de civilretlige Forhold paa Stedet angaar, at de kunne ikke staa under Opholdslandets Ret. De kunne ikke staa under kinesisk eller stamesisk Ret, men som Regel maa de staa under en eller anden europæisk Stats Ret, og der bliver altsaa Spørgsmaal om, hvilken Nationalitet der bør tillægges et saadant Selskab. Derom kan man naturligvis tænke givet forskellige Regler, men for saadanne Selskabers Vedkommende som Aktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar vil det naturligt være at se paa Bestyrelsen og da opstille den Grundsætning, at naar Selskabets Bestyrelse bestaar af lutter Danske, vil Selskabet i sin Helhed være at betragte som et dansk Selskab. Det vil ikke være let og vil ikke en Gang være gennemførligt at lade det være afgørende, af hvad Nationalitet Aktionærerne ere, idet nemlig Aktionærerne meget ofte — navnlig, naar Aktierne lide paa Ighendehaveren — ville være ubekendte eller ville være Personer, hvis Identitet og altsaa ogsaa Nationalitet ikke lader sig konstatere, og som i alt Fald kunne veksle fra Dag til Dag. Derfor maa